

Warszawa, 28-02-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

IX.517.1950.2022.TRo

Pan

gen. Jacek Kitliński

Dyrektor Generalny

Służby Więziennej

Szanowny Panie Dyrektorze,

zmiany w art. 6 Kodeksu karnego wykonawczego (dalej: k.k.w.), wprowadzone ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw¹, skłaniają mnie do ponownego zwrócenia uwagi Pana Dyrektora na sprawę dotyczącą potwierdzania odbioru korespondencji urzędowej kierowanej przez osadzonych bezpośrednio do dyrektora jednostki penitencjarnej.

Aspekt ten po raz pierwszy został przedstawiony Panu Dyrektorowi w wystąpieniu z dnia 27 października 2016 r.² Ówczesny Rzecznik Praw Obywatelskich podniósł, że obowiązująca procedura kierowania skarg, próśb i wniosków bezpośrednio do dyrektora zakładu karnego/aresztu śledczego, z pominięciem operatora pocztowego, nie gwarantowała osadzonemu składającemu pisma potwierdzenia tego faktu. Jako rozwiązanie tego problemu zaproponowano wydawanie osadzonym pisemnego potwierdzenia nadania korespondencji urzędowej, o którym mowa w art. 105 § 7 k.k.w. Przedstawiona wtedy koncepcja nie znalazła akceptacji Pana Dyrektora³. W udzielonej odpowiedzi wskazano, że brzmienie

---

¹ Dz. U. poz. 1855.

² Sprawa IX.517.2396.2016.

³ Pismo z dnia 18 listopada 2016 r., l.dz. BDG-070-101/16/826.

ww. przepisu pozwala na wydawanie osadzonemu pisemnych potwierdzeń odbioru wyłącznie wysyłanej korespondencji urzędowej. Ponadto zaproponowane przez RPO remedium – w ocenie Pana Dyrektora – nie służyłoby odbiurokratyzowaniu czynności podejmowanych przez administracje jednostek penitencjarnych w związku z ogromem spraw, które codziennie wpływają od osadzonych.

Rzecznik przyjął wówczas do wiadomości stanowisko Pana Dyrektora. Obecnie jednak, wobec wprowadzenia z dniem 17 września 2022 r. art. 6 § 4 k.k.w., rozwiązanie wskazanego problemu stało się konieczne. Znowelizowany przepis uzależnia bowiem rozpoznanie skargi od zrealizowania tego uprawnienia w terminie 7 dni od dnia, w którym skarżący dowiedział się o zdarzeniu będącym podstawą skargi. Po upływie tego terminu skargę pozostawia się bez rozpoznania, chyba że niedotrzymanie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od skazanego. Jednocześnie nie wprowadzono przepisu, który określałby procedurę pozwalającą osadzonemu na skuteczne, w przypadku wątpliwości SW, udowodnienie dochowania 7-dniowego terminu do wniesienia skargi. Na tę okoliczność zwracałem uwagę w opinii do wprowadzanych zmian do Kodeksu karnego wykonawczego⁴, podnosząc, że osadzeni mogą napotykać trudności w udowodnieniu, iż wskazany termin do wniesienia skargi został dotrzymany. Rodzi to z kolei zagrożenie dla realizacji prawa określonego w art. 102 pkt 10 k.k.w.

Centralny Zarząd Służby Więziennej – jak należy sądzić – dostrzegł powyższy problem, dając temu wyraz poprzez wydanie zaleceń sformułowanych przez Dyrektora Biura Spraw Wewnętrznych CZSW ppłk. Mariusza Błędowskiego⁵, skierowanych do wszystkich dyrektorów okręgowych Służby Więziennej. Stanowią one, że funkcjonariusz przyjmujący korespondencję kierowaną przez osadzonych bezpośrednio do dyrektora zakładu karnego/aresztu śledczego ma obowiązek umieszczenia na niej datę jej odbioru.

Z ustaleń dokonanych przez pracowników Biura RPO podczas wizytacji jednostek penitencjarnych⁶ wynika jednak, że administracje więzienne nie opracowały wewnętrznej procedury niezwłocznego potwierdzania daty przyjęcia skargi skierowanej bezpośrednio do dyrektora i nie realizowały zalecenia, o którym mowa wyżej. Dowodzi to, że istnieje potrzeba wprowadzenia innego rozwiązania powyższej kwestii – takiego, które będzie gwarantowało realizację prawa osadzonego do

---

⁴ Zob. https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2021-11/RPO_opinia_kkw_24.11.2021.pdf.

⁵ Pismo z dnia 15 września 2022 roku, l.dz. BSW.054.60.2022.

⁶ Wizytacje odbyły się w okresie od października do grudnia 2022 r.

rozpoznania skargi prawidłowo złożonej, a jednocześnie nie obciążą dodatkowymi, nadmiernymi zadaniami funkcjonariuszy SW. Proponuję więc, by ponownie rozważyć wprowadzenie procedury na wzór tej określonej w art. 105 § 7 k.k.w., czyli wydawanie osadzonemu pisemnego potwierdzenia odbioru także w przypadku skargi kierowanej bezpośrednio do dyrektora jednostki.

Podzielam stanowisko Pana Dyrektora, że z wykładni literalnej art. 105 § 7 k.k.w. wynika, iż tylko na korespondencję urzędową wysyłąną poprzez operatora pocztowego administracja więzienna jest zobowiązana wydawać osadzonemu pisemne potwierdzenie odbioru korespondencji urzędowej, której definicję zawarto w znowelizowanym art. 242 § 8a w zw. z art. 8a § 3 k.k.w. Trzeba jednak dostrzec, że regulacja zawarta w art. 105 § 7 k.k.w. prowadzi do sytuacji, w której osadzony, wysyłając np. skargę do kierującego jednostką, otrzyma pisemne potwierdzenie jej odebrania, natomiast w razie złożenia jej przełożonemu poprzez korespondencję wewnętrzną nie będzie miał dowodu jej przekazania. Stawia to w gorszej sytuacji osoby nieposiadające środków finansowych i pozostające bez wsparcia osób bliskich, obowiązujące przepisy stanowią bowiem, że osadzony sam ponosi koszty prowadzenia korespondencji, w tym korespondencji urzędowej (zob. art. 105 § 6a i art. 209 k.k.w.). Jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach osadzony może otrzymać od administracji więziennej środki na prowadzenie korespondencji, a skierowanie jej do dyrektora jednostki za pośrednictwem operatora pocztowego nie będzie przesłanką do uzyskania wsparcia Służby Więziennej w tym zakresie. Prawo do skargi znajduje więc w takich przypadkach ograniczenia, które sprawiają, że osoby najuboższe znajdują się w mniej korzystnej sytuacji niż osadzeni o wyższym statusie majątkowym.

W omawianym kontekście należy również podkreślić, że przedstawiciele Rzecznika, wizytując zakłady karne i areszty śledcze w 2022 r., zwrócili uwagę, iż większość opiniowanych w jednostkach skarg kierowana była do podmiotów zewnętrznych (np. sądów penitencjarnych czy dyrektorów okręgowych Służby Więziennej), a jedynie w nielicznych przypadkach adresatem skargi był kierownik jednostki. Można więc z wysokim prawdopodobieństwem ocenić, że wydawanie potwierdzeń wzorowanych na procedurze określonej w art. 105 § 7 k.k.w. nie będzie stanowiło znacznego obciążenia dla administracji więziennej.

Zapewnienie realizacji prawa osadzonego, o jakim mowa w art. 102 pkt 10 k.k.w., jest tym istotniejsze, że na przestrzeni lat do Biura RPO wpływały – i wciąż wpływają – wnioski, w których osadzeni skarżą się, iż przekazywane przełożonym

pisma nie docierały do dyrektorów jednostek penitencjarnych. Obecnie, wobec rozszerzenia katalogu podstaw do pozostawienia bez rozpoznania skargi skazanego o przesłankę wskazaną w art. 6 § 4 k.k.w., ponowienie takiej skargi może okazać się bezprzedmiotowe. W związku z tym prawo osadzonego w omawianym zakresie zostanie w sposób istotny ograniczone.

Mając powyższe na uwadze, uprzejmie proszę Pana Dyrektora o przeanalizowanie przedstawionej problematyki i rozważenie wydania aktu wewnętrznego regulującego sposób postępowania z korespondencją kierowaną przez osadzonych bezpośrednio do dyrektora jednostki penitencjarnej, zgodnie z procedurą wzorowaną na tej określonej w art. 105 § 7 k.k.w.

Uprzejmie proszę też o powiadomienie mnie o stanowisku zajęтым przez Pana Dyrektora i podjętych decyzjach w przedstawionej sprawie.

Z wyrazami szacunku

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/